

ПОЉА

ГОДИНА XL НОВИ САД 401- 402, 1996.

ЦЕНА 20 ДИН.

ПОЉА разговора:

Вида Огњеновић, 3/4/5

ПОЉА прозе:

Јаша Кеслер, 6; Хама Тума, 7/8; Џамајка Кинцид, 8; Рада Ивековић, 9/10; Саша Хаци Танчић, 11; Снежана Јаковљевић, 12

ПОЉА поезије:

Мирјана Стефановић, 13; Миленко Фржовић, 14; Зоран М. Мандић, 15; Радивој Станивук, 15; Ото Хорват, 16; Живко Николић, 17; Зоран Богнار, 18; Кајоко Јамасаки, 19; Срба Митровић, 52

антологија ПОЉА:

Салваторе Квазимодо, 19; Делмор Шварц, 19; Кенет Рекрот, 20/21

ПОЉА филозофије:

Владимир Н. Цветковић, 22/23/24

искуство ПОЉА:

Вејн Бут, 25/26/27/28

ПОЉА огледа:

Драган Стојановић, 28/29/30/31; Зоран Милутиновић, 31/32/33/34; Мирољуб Јоковић, 35/36; Башко Томашевић, 37; Радомир Ивановић, 38/39; Ласло Блашковић, 39/40

ПОЉА читања:

Делез-Гатари, Џон Купер Поус, Р. Поповић, Д. Албахари, Кузмановић, В. Копицц, С. Тишма, М. Орлић, А. Јерков, В. Матић, Д. Великић, М. Продановић, М. Ђорђевић, Б. Ж. Босиљчић, Б. Пекић, С. Басара, В. Патен, R. McGough, A. Henri, В. Алацић, X. U. Велс, Ф. Дик, Туцић и Стефановић, Л. Дарел, С. Довлатов, 40-49/51

хроника ПОЉА:

са ПАРИСКОГ САЛОНА КЊИГЕ, Борис Лазић, 50

»ОТИШАО САМ ДА КУПИМ ЦВЕЋЕ, А ВРАТИО СЕ СА ПСЕЋИМ ТЕСТИСИМА«

у четири ока с Умбертом Еком

У свом враголастом ремек делу *Италијани* Луиђи Барчини каже: «Ослањање на симbole јесте фундаментална одлика карактера ове нације». У сваком случају, кад стварају књижевни лик професора семиотике, замислити га као Италијана и није најгоре решење.

Можда ћете се премишиљати да ли да свога гуруа скривеног значења и неухватљивог одјека назовете тако погодним, а неуверљивим, именом као што је Еко (оно на италијанском стварно значи «ехо»). Али ако се радиња вашег романа дешава у Милану, онда ћете морати да му приуштите директан поглед на замак суворе породице Сфорца. Радну собу свог професора испунили бисте старим књигама, а по његовом радном столу разасули каталоге антикварница. Онда бисте додали нешто бизарно, попут једне бочице која стоји на полици Умберта Ека. Бела и разливена твар подсећа на детаљ са Далијевих или Баштових слика, или на кличу из које неки чаробњак хоће да однегује људски заметак.

«То су посечни тестиси!», узвикује Умберто Еко. «Ја сам сигурно једини човек који је икад отишао да купи цвеће и вратио се са посечним тестисима. Једне недеље ујутру, жена ми је рекла да стан изгледа тужњикаво и послала ме до тошка, да купим цвећа. А баш ту се налази бувља пијача, и вто...»

За Екову страст према књигама зна се више но за његову слабост према посечним гениталијама, и она се открива још на првој страници *Имена руже*. Али шта му је специјалност? «Научници лудаци», каже он. «Купујем њихове студије, али само ако су погрешне.» Еко је свакако највећи маг идеја на овом свету, и као и код сваког великог волшебника, није згорег гледати у ону руку којом не држи чаробни штап. Мало доцније, он узима књигу оца Емануела Тезаура, језуита из седамнаестог века који је смислио технику стварања метафора. «Функционисала би и кад бисте је написали као компјутерски програм», тврди Еко.

Уместо да формулу убаци и компјутер, он је убацује у свој нови роман. *Острво дана пређашњег* први је Еков излет у седамнаести век. Његов јунак покушава да реши највећу космоловшку и навигациону зачкољицу свога доба. Али због чега та тема и тај век?

«Знате», каже Еко, «разлози с којих почињете роман увек су недокучиви. Мој проблем након прва два романа био је следећи: написао сам романе који говоре само о култури и књигама, али да ли бих умео да пишем о природи? Моја жена тврди да сам ја неосетљив на природу. Мислим да је осећам, али на неки свој начин. И онда сам се запитао: где да сместим радњу тако да би се моји могли бавити чистом природом? На пусто острво. Прва идеја била је — бродоломници на пустом острву. А онда помислих: зар није и онај Робинзон Крусо доживео бродолом? Како било да мој јунак буде бродоломник на броду, а да не може да стигне до пустог острва? То би био сјајан симбол (или алегорија) жеље, свега за чим смо у животу жудели и што нисмо добили».

«Купио сам сат који је показивао време у свим велиkim гравовима света, а на њему је била и међународна датумска граница. Сви зnamо да она постоји: научили смо у школи да постоји место где је исто време и јуче и данас. Помислио сам: било би дивно да мој јунак буде на броду, испред острва, али да између њих буде ова велика метафизичка идеја — идеја да свет није само простор, него и време. Онда сам открио ову дивну причу о лонгитудама која је сјајна, фантастична. Истината је и додогодила се у седамнаестом веку. Кад сам је открио, решио сам да причу сместим у тај век, који ме је одувек фасцинирао».

«*Острво дана пређашњег* није дело захтевно за читање као *Фукоово клатно*. Међутим, у Италији се није тако добро продајало. Еко мисли да је то било неминовно. »*Фукоово клатно* настало је после невероватног успеха *Имена руже* и пред мене су постављена неприродна очекивања. Сви су хтели да виде јесам ли писац од једног романа. *Острво дана пређашњег* живи природним животом. Он је почeo са неколико приказа, од којих су неки били врло добри, а неки врло лоши. За годину дана књига је продата у 500.000 примерака, што није лоше».

Међу италијанским интелектуалцима Еко се понајвише памти по обарању табуа који је забрањивао озбиљну анализу популарне културе. Једна од његових најутицајнијих књига је напад на марксистичко апокалиптичко виђење нових медија. Међутим, недавно је и сам Еко био не мање апокалиптичан кад је на свак глас говорио о опасности званој шунд ТВ канал Силвија Берлусконија. Неки коментатори упитали су се јесу ли његови интелектуални противници ипак можда били у праву.

«Морамо имати на уму да је у Италији током педесетих било невероватно много Италијана који су говорили само својим локалним дијалектом. Телевизија је ту одиграла важну улогу. Захваљујући њој, досељеник са Сицилије је у Торину могао да се споразује једним заједничким језиком. Зато смо телевизију тада сматрали феноменом са много позитивних аспеката. Још увек тако мислим: дужност нам је била не да аристократски одбијемо да с њом имамо посла, већ да проникнемо у оно што се дододило.»

Еко нас упозорава не на природу телевизије, него на њену контролу: «Једна од догми модерне демократије још од Монтескјеа јесте подела власти: судство мора да буде независно од парламента, а парламент од владе. Након грађанина Кејна добили смо четврту силу, информацију, и она би требало да буде независна.»

Еко се недавно вратио са сајма информације и технологије у Милану свак одушевљен. «Видео сам прве експерименте са интерактивном телевизијом. На екрани видите, рецимо, Шираја који говори о Босни. Ако хоћете информације о Босни, притиснете „миша“ и добијете податке о Босни. Ако хоћете да више сазнате о Ширају, притиском на „миша“ добијате његову биографију. На овај начин огромни утицај телевизије могао би се умањити: бар можете избегти утицај поруке коју у том тренутку видите, пошто трагате за другим изворима информације.»

Ако већ не признаје да је апокалиптичан, Еко спремно тврди да је „малчице песимиста“: «Вероватно је у питању нека врста билошке реакције. Занимљиво је да човек, како стари, увиђа да је свет све гори и гори, препун лудака, и да заправо једва чека да га напусти. Растанак са светом који је предиван био би ужасно болан.»

Међу мноштвом дрангулија на Ековој комоди стоји и фигурица бебе склупчане у јајету, тако налик заплету његових романа. »Ама, не«, каже он весело. »Моја жена каже да овде можемо да стављамо све што волимо, под условом да је смеђе.«

Прелази руком преко црвенкасте бисте од иловаче, белог бројчаника сата и узима једну од неколико бочица. Све су смеђе, изузев ове у његовој руци, која је зелена.

»Ето«, каже Еко, с једним од оних својих разоружавајућих осмеха. »Само смеђе.«

ПОЉА

НОВА СЕРИЈА

НОВИ САД
Католичка порта 5
Поштански фах 220
Телефон: 021/27-874
Телефакс: 021/25-168

Главни и одговорни уредник

ЗОРАН ЂЕРИЋ

Редакција
ЛАСЛО БЛАШКОВИЋ
ВЛАДИСЛАВА ГОРДИЋ
БОРЂЕ КУБУРИЋ
ЗОРАН ПАУНОВИЋ
ЈОВАН ПОПОВ
НЕНАД ШАПОЊА

Издавач
КУЛТУРНИ ЦЕНТАР НОВОГ САДА
Нови Сад, Католичка порта 5

За издавача
СЕЛИМИР РАДУЛОВИЋ, директор

Прелом и ликовно уређење
KVART

Технички сарадник
ЖИВКО БОЈИЧИЋ

Лектура и коректура
ДОБРИЛА РАДАК

Припрема и штампа
ДНЕВНИК—ХОЛДИНГ

YU ISSN 0032-3578

Радомир Рељић